

NTL Statens innkrevingssentral
Postboks 455
8601 MO I RANA

Mo i Rana 02.06.2008

Fornyings- og administrasjonsdepartementet
Postboks 8104 Dep.
0030 OSLO

HØRINGSSVAR: NOU 2007:12 OFFENTLIG INNKREVIING

NTL Statens innkrevingssentral (NTL SI) er enig med utvalget i at samordningen av offentlig innkreving er for svak, og at dette går på bekostning av effektivitet, brukerorientering og rettssikkerhet. Dagens organisering av offentlig innkreving bidrar til å svekke både betalingsvilje og betalingsevne. Det er et alvorlig problem at mangel på samordning bidrar at mennesker som vil og kan oppfylle sine forpliktelser må gi opp – med de uheldige konsekvenser dette har både for den enkeltes verdighet og den alminnelige betalingsmoral.

NTL SI mener at det bør opprettes én statlig innfordringsetat, og at denne etaten bør ha ansvar for alle statlige innfordringsoppgaver samt innfordring av skatte- og avgiftskrav som hører til fellesinnkrevingen. NTL SI mener også at det bør opprettes et *eget* direktorat for denne etaten, da vi anser at de faglige utfordringene knyttet til innfordring skiller seg vesentlig fra de oppgaver som ivaretas av eksisterende direktorater.

Tiltak knyttet til ordinær innbetaling

Kravgrunnlagene, lovhjemlene og innbetalingsmåtene er ulike for offentlige krav. Det er investert i systemer som skal ivareta behovene til de ulike etatene og deres brukere, og i informasjonssystemer som skal øke tilgjengeligheten til hver etat.

NTL SI mener at etatene fortsatt bør ha hovedansvaret for utvikling av systemer og informasjon for innbetalingsfasen, inkl. informasjon om kravgrunnlag, regelverk og klageadgang m.v. Vi er enige med utvalget i at etatene må pålegges å utvikle løsninger for elektronisk varsling og betaling, og at det er nødvendig med en samordning av dette arbeidet. Vi er også enige i at portalene AltInn og MinSide må videreutvikles til å omfatte oversikt over offentlige krav, med linker til de ulike etatenes nettsider.

For noen etater vil utstedelse av krav være en så liten del av ansvarsområdet at det ikke vil være regningssvarende at de utvikler og vedlikeholder egne systemer for fakturering. NTL SI mener at den nye innfordringsetaten bør tilby faktureringsløsninger. Systemet som brukes ved Statens innkrevingssentral har en slik faktureringsløsning, og vi antar at også flere etater har slike muligheter.

NTL SI vil advare mot å gå videre med idéen om én reskontro for offentlige krav. Utvalget nevner at felles reskontro kan medføre problemer fordi kravene har ulikt fastsettesgrunnlag, samt at etatene har ulike økonomistyringsbehov. Kostnadene ved utvikling og vedlikehold ved én reskontro kan bli svært store.

NTL SI vil i tillegg påpeke at utvikling av én felles reskontro er problematisk av personvern hensyn. En slik reskontro vil inneholde mye informasjon som ikke bør komme på urette hender. I og med at det store flertall oppfyller sine forpliktelser umiddelbart, kan vi ikke se at det er sterke hensyn som tilsier at det bør utvikles en stor database med påfølgende risiko for misbruk av persondata.

Tiltak knyttet til innfordringsfasen

Som nevnt innledningsvis støtter NTL SI flertallet i utvalget i at det bør opprettes en ny innfordringsetat, og at denne etaten bør tilknyttes et *eget* direktorat for innfordring. Argumentene for en slik løsning er både effektiviseringshensyn, og ikke minst hensynene til brukervennlighet og rettssikkerhet.

Effektiviseringshensyn

Etter vår erfaring er det et stort effektiviseringspotensial på ”lettere” tvangsinnkreving; utleggstrekk og utlegg i konti, verdipapirer, løsøre og realregistrerbare eiendommer. Det systemet som brukes av Statens innkrevingssentral og alminnelige namsmenn gir mulighet for tilnærmet full automatisering av disse oppgavene, i tillegg til at løsningen sørger for en samordning av trekk i forkant. (Slik at skyldnerne unngår at det tas flere trekk samtidig, og at summen overstiger det som er tillatt etter dekningsloven).

NTL SI mener at Statens innkrevingssentral bør overta og automatisere utlegg for alle statlige krav. Den økonomiske gevinsten ved en slik sentralisering vil være massiv. Samarbeidet og samordningen med ordinær namsmann bør videreføres.

I tillegg til den økonomiske gevinsten for statskassen, vil en slik løsning gi store innsparinger for arbeidsgivere og eiere av registre (eiendomsregisteret, løsøreregisteret, verdipapirsentralen).

Også på området ”tyngre” tvangsinnkreving; bl.a. realisering av pant og klagebehandling, mener vi at en egen innfordringsetat vil gi effektiviseringsgevinster. En samordnet håndtering av slike saker vil større samlet kompetanse, og større muligheter for automatisering enn den fragmenterte saksbehandlingen i dagens regime. Vi er enige i at utvalgets skisse til organisering gir mulighet til å ivareta både nærhet og samlet kompetanse.

Også på de kreditorfunksjoner som nevnes av utvalget vil det være effektiviseringsgevinster i den organisering som er foreslått. Noen av disse funksjonene tror vi kan automatiseres i større grad enn i dag, for andre ligger den vesentlige gevinsten i større samlet kompetanse, felles retningslinjer for saksbehandlingen samt at korrespondansen samles fra én instans.

I tillegg vil gevinstene for rettsapparatet, bostyrere, ordinære namsmenn og kommunale gjeldsrådgivere være betydelige, ved at de får færre kreditorer og færre ulike policyer å forholde seg til og utforme løsninger for.

Et annet moment vil være at det offentlige får større reell påvirkning på utviklingen av rettspraksis på de aktuelle områdene, og at det offentlige i større grad fanger opp og gjør noe med mangler og uheldige utslag av lover – ved at én etat får helhetsansvaret. Dette er viktig også i et effektiviseringsperspektiv.

Brukervennlighet

Tvangsinnkreving er en vesentlig inngripen i enkeltmenneskers liv, og er også dramatisk for en virksomhet. De aller fleste vil forsøke å ordne opp når de mottar varsel om tvangsinnndrivelse. Det er vesentlig at informasjon om hvordan man kan ordne opp er lett tilgjengelig, og at man lett kan finne ut av plikter, rettigheter og klageadgang.

Dagens fragmenterte løsninger er uhensiktsmessige i et slikt perspektiv, og gir stor risiko for at det offentlige tolker og informerer om lovverket på ulike måter. Dersom betaling og løsning skal formidles til flere etater, innebærer det også at det å løse problemet kan bli praktisk vanskelig – eller umulig.

Ved å samle dette arbeidet i én fagetat øker altså sannsynligheten for at staten skal få inn mer penger, i tillegg til at kostnadene ved innkreving reduseres. Videre øker sannsynligheten for at den informasjon som formidles er korrekt og lett tilgjengelig.

Også for de kreditorfunksjonene som er nevnt vil en samordning øke brukervennligheten vesentlig. Her vil vi særlig framheve gjeldsordningsområdet, hvor dagens fragmentering er et vesentlig hinder – spesielt i den utenrettslige fasen.

Etter vår oppfatning vil en målbevisst utvikling av løsninger for utenrettslige gjeldsforhandlinger kunne bidra til at mange flere vil kunne inngå avtaler som gir betydelig bedre dekning for kreditorene enn det som ofte blir resultatet i dag. Vi har et klart inntrykk av at mange anser det håpløst å få til løsninger dersom offentlige kreditorer er involvert, og at det dermed blir en mer eller mindre bevisst strategi å sørge for at gjeldsproblemerne blir så store at vilkårene for en rettslig avtale oppfylles. Både menneskelig og samfunnsøkonomisk er dette svært uheldig.

Rettsikkerhet og likebehandling

Særlig på tvangsinnkreivingsområdet er det opplagt at dagens fragmentering innebærer en stor risiko for manglende likebehandling, og at brukernes rettsikkerhet ikke ivaretas. Fragmenteringen innebærer at det er en stor risiko for at kompetansen svikter i de ulike etatene, i tillegg til at det innebærer risiko ved at skyldnerne ikke finner den informasjon de trenger for å ivareta sine rettigheter.

NTL SI mener det er uholdbart at det offentlige ikke klarer å ivareta hensynet til rettsikkerhet og likebehandling i forbindelse med tvangsinnkreving, og mener det er helt nødvendig med en sterkere samordning. Vi er enig med utvalget i at andre tiltak har vist seg utilstrekkelige, og at en opprettelse av en egen innfordringsetat er nødvendig for å oppnå dette målet.

Oppsummering og andre kommentarer

Det store flertall betaler sine regninger i tide. Behovene for utvikling på dette området er primært knyttet til bedre informasjon om kravgrunnlag mv – samt moderne og lettvinnte varslings- og betalingsløsninger. Utviklingen av slike løsninger kan gjøres innen dagens etatsstruktur.

Hovedproblemet med dagens situasjon er at de som får betalingsproblemer kan måtte møte flere etater, og dette medfører at selv små betalingsproblemer kan vokse seg store. Alt for ofte settes skyldner sjakk matt i forsøket på å finne løsninger på problemet.

Vi oppfatter at utvalgets forslag primært forsøker å bøte på denne situasjonen, og er enig i at dette er nødvendig både av hensyn til offentlige inntekter og utgifter, brukervennlighet og ivaretagelse av rettssikkerhet og likebehandling.

Ved utføring av innfordringsoppgaver – tvangsinnkreving og de særegne kreditorfunksjonene – anser vi at kompetanse og likebehandling må være de styrende hensyn. Geografisk nærhet går fort på bekostning av disse hensynene. God tilgjengelighet til nettbaserte og telefonbaserte løsninger, hvor skyldner i stor grad får mulighet til selv å løse sine problemer, er mye viktigere i dagens samfunn.

Utredningen er lite konkret i omtalen av organiseringen av den nye etaten. Det antydes en løsning som ligner skatteetaten etter omorganiseringen. NTL SI mener det er fornuftig å se på organisering og oppgavefordeling først etter at beslutningen om etablering av etaten er tatt. Vi er tydelige på at utleggsfunksjonen bør sentraliseres, automatiseres og samordnes med utlegg tatt av alminnelig namsmann, og vi mener Statens innkreivings-sentral er den etaten som har best forutsetninger for å overta denne funksjonen. Ut over dette er vi åpne på ulike modeller for organisering av den nye etaten.

Vi er enig med utvalget i at en opprustning av den kommunale gjeldsrådgivertjenesten er et viktig tiltak for å sikre et nært tilbud om hjelp til skyldnere med gjeldsproblemer. En redusering av antall offentlige instanser gjeldsrådgiverne må forholde seg til, vil i seg selv frigjøre vesentlig kapasitet på dette området. I tillegg til dette bør det gis økte ressurser til dette arbeidet.

Det er i dag et relativt stort marked for private gjeldsrådgivere. Deler av dette markedet oppstår grunnet mangel på et offentlig tjenestetilbud. Etter vårt syn er det uverdig at mangel på offentlige tilbud skal skape grunnlag for en profittorientert bransje som tjener penger på menneskers økonomiske problemer.

Vennlig hilsen

Turid Brendberg
leder